

KONVENCIJA DĖL TAIKAUS TARPTAUTINIŲ GINČŲ SPRENDIMO

Priimta 1907 m. spalio 18 d.

Jo Didenybė Vokietijos Imperatorius, Prūsijos Karalius; Jungtinių Amerikos Valstijų Prezidentas; Argentinos Respublikos Prezidentas; Jo Didenybė Austrijos Imperatorius, Bohemijos bei kitų žemių Karalius ir Vengrijos Apaštališkasis Karalius; Jo Didenybė Belgų Karalius; Bolivijos Respublikos Prezidentas; Jungtinių Brazilijos Valstijų Prezidentas; Jo Karališkoji Prakilnybė Bulgarijos Kunigaikštis; Čilės Respublikos Prezidentas; Jo Didenybė Kinijos Imperatorius; Kolumbijos Respublikos Prezidentas; Laikinasis Kubos Respublikos Gubernatorius; Jo Didenybė Danijos Karalius; Dominikos Respublikos Prezidentas; Ekvadoro Respublikos Prezidentas; Jo Didenybė Ispanijos Karalius; Prancūzijos Respublikos Prezidentas; Jo Didenybė Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Airijos Karalystės bei Britanijos užjūrio teritorijų Karalius, Indijos Imperatorius; Jo Didenybė Graikijos Karalius; Gvatemalos Respublikos Prezidentas; Haičio Respublikos Prezidentas; Jo Didenybė Italijos Karalius; Jo Didenybė Japonijos Imperatorius; Jo Karališkoji Prakilnybė Liuksemburgo Didysis Hercogas, Nasau Kunigaikštis; Jungtinių Meksikos Valstijų Prezidentas; Jo Karališkoji Prakilnybė Juodkalnijos Kunigaikštis; Jo Didenybė Norvegijos Karalius; Panamos Respublikos Prezidentas; Paragvajaus Respublikos Prezidentas; Jos Didenybė Nyderlandų Karalienė; Peru Respublikos Prezidentas; Jo Imperatoriškoji Didenybė Persijos Šachas; Jo Didenybė Portugalijos ir Algarvės bei kitų provincijų Karalius; Jo Didenybė Rumunijos Karalius; Jo Didenybė Visos Rusijos Imperatorius; Salvadoro Respublikos Prezidentas; Jo Didenybė Serbijos Karalius; Jo Didenybė Siamo Karalius; Jo Didenybė Švedijos Karalius; Šveicarijos Federalinė Taryba; Jo Didenybė Otomanų Imperatorius; Urugvajaus Rytų Respublikos Prezidentas; Jungtinių Venesuelos Valstijų Prezidentas;

tvirtai pasiryžę bendradarbiauti, kad išsaugotų visuotinę taiką;
pasiryžę visomis išgalėmis skatinti taikiai spręsti tarptautinius ginčus;
pripažindami civilizuotų tautų visuomenės narius vienijantį solidarumą;
norėdami išplėsti teisės viešpatavimą ir stiprinti tarptautinį teisingumą;
būdami įsitikinę, kad nepriklausomose valstybėse įsteigus visiems prieinamą nuolatinę arbitražo teisminę instituciją būtų veiksmingai padėta to siekti;

atsižvelgdami į visuotinės ir nuolatinės arbitražinio proceso struktūros privalumus;
manydami, kaip ir garbusis Tarptautinės taikos konferencijos iniciatorius, kad teisingumo ir teisės principus, kuriais grindžiamas valstybių saugumas ir tautų gerovė, svarbu įtvirtinti tarptautiniame susitarime;

norėdami šiuo tikslu geriau užtikrinti praktinį tyrimo komisijų bei arbitražo teismų darbą ir padaryti, kad būtų lengviau kreiptis į arbitražo teismą dėl ginčų, kurie sprendžiami supaprastinto proceso tvarka;

nusprendę, kad būtina tam tikrais aspektais iš naujo įvertinti Pirmosios taikos konferencijos dėl taikaus tarptautinių ginčų sprendimo darbą ir jį baigti;

Aukštosios Susitariančios Šalys nusprendė sudaryti naują Konvenciją šiuo klausimu ir savo įgaliotaisiais atstovais paskyrė:

(čia išvardijamos įgaliotųjų atstovų pavardės),

kurie, pateikę tinkamai įformintus įgaliojimus, s u s i t a r ė:

I DALIS. VISUOTINĖS TAIKOS IŠSAUGOJIMAS

1 straipsnis

Siekdamos kiek įmanoma užkirsti kelią jėgos naudojimui valstybių tarpusavio santykiuose, Susitariančiosios Šalys susitaria dėti visas pastangas, kad būtų užtikrintas taikus tarptautinių ginčų sprendimas.

II DALIS. GEROSIOS PASLAUGOS IR TARPININKAVIMAS

2 straipsnis

Esant dideliame nesutarimui ar ginčui, Susitariančiosios Šalys susitaria, prieš imdamosi karo veiksmų ir atsižvelgdamos į aplinkybes, prašyti vieną arba keletą draugiškų valstybių suteikti gerąsias paslaugas arba joms tarpininkauti.

3 straipsnis

Nepaisant, ar yra kreipiamasi pagalbos, Susitariančiosios Šalys laiko naudinga ir pageidautina, kad viena ar kelios su ginčų nesusijusios valstybės savo iniciatyva pagal aplinkybes pasiūlytų nesutariančioms valstybėms gerąsias paslaugas arba pasisiūlytų joms tarpininkauti.

Su ginčų nesusijusios valstybės net ir tuo metu, kai yra vykdomi karo veiksmai, turi teisę siūlyti gerąsias paslaugas ar tarpininkavimą.

Nė viena nesutarianti Šalis negali šios teisės įgyvendinimo laikyti nedraugišku veiksmu.

4 straipsnis

Tarpininko vaidmuo – suderinti priešpriešinius reikalavimus ir nuslopinti priešišumą, kuris gali kilti tarp nesutariančių valstybių.

5 straipsnis

Tarpininko funkcijos baigiasi, kai viena nesutarianti Šalis arba pats tarpininkas konstatuoja, kad tarpininko pasiūlytos taikinimo priemonės yra nepriimtinos.

6 straipsnis

Gerosios paslaugos ir tarpininkavimas tiek nesutariančių Šalių prašymu, tiek valstybių, nesusijusių su ginčų, iniciatyva yra išimtinai patariamąjo pobūdžio ir niekada nėra privalomi.

7 straipsnis

Dėl sutikimo, kad būtų tarpininkaujama, negali būti nutrauktas, atidėtas ar sustabdytas mobilizavimas ir kiti pasirengimo karui veiksmai, nebent yra kitoks susitarimas.

Jei tarpininkauti imama prasidėjus karo veiksams, dėl to vykstantys karo veiksmai nenutrūksta, nebent yra kitoks susitarimas.

8 straipsnis

Susitariančiosios Šalys sutinka siūlyti, jei yra tam tinkamos aplinkybės, tokį specialųjį tarpininkavimą:

Kilus dideliame ginčui, keliančiam grėsmę taikai, kiekviena valstybė pasirenka vieną valstybę, kurią įpareigoja užmegzti tiesioginius ryšius su kitos valstybės pasirinkta valstybe, kad būtų išvengta taikių santykių nutraukimo.

Kol galioja šis įpareigojimas, – jei nėra kitokio susitarimo, ne ilgiau kaip trisdešimt dienų, – nesutariančios valstybės nutraukia bet kokius tiesioginius ryšius dėl ginčo, kuris laikomas priklausančiu išimtinai tarpininkaujančių valstybių kompetencijai. Pastarosios turi dėti visas pastangas, kad šis ginčas būtų išspręstas.

Jei taikūs santykiai galutinai nutrūksta, bendra šių valstybių pareiga – pasinaudoti bet kokia galimybe atkurti taiką.

III DALIS. TARPTAUTINĖS TYRIMO KOMISIJOS

9 straipsnis

Tarptautinio pobūdžio ginčiuose, nesusijusiuose nei su garbe, nei su esminiais interesais ir kylančiuose dėl skirtingo faktų vertinimo, Susitariančiosios Šalys laiko, kad būtų naudinga ir pageidautina, kad Šalys, nesugebėjusios susitarti diplomatinėmis priemonėmis, pagal aplinkybes sudarytų tarptautinę tyrimo komisiją, įpareigotą padėti spręsti šiuos ginčus, nešališku ir sąžiningu tyrimu išaiškinant fakto klausimus.

10 straipsnis

Tarptautinės tyrimo komisijos sudaromos specialiu ginčo Šalių susitarimu.

Susitarime dėl tyrimo numatomi faktai, kuriuos reikia ištirti; jame numatoma komisijos sudarymo tvarka ir terminas, taip pat jos narių įgaliojimų apimtis.

Be to, prireikus juo nustatoma komisijos buveinė ir teisė persikelti į kitą vietą, komisijos darbo kalba ir kalbos, kurias leidžiama vartoti komisijoje, taip pat data, iki kurios kiekviena Šalis turi pateikti savo faktų vertinimą, ir visos kitos sąlygos, dėl kurių Šalys susitarė.

Jei Šalys mano, kad būtina paskirti ekspertus, susitarime atlikti tyrimą numatoma jų paskyrimo tvarka ir įgaliojimų apimtis.

11 straipsnis

Jei susitarimu dėl tyrimo nenustatoma komisijos buveinė, komisija posėdžiauja Hagoje.

Nustačius komisijos buveinę, komisija ją keisti gali tik Šalių sutikimu.

Jei susitarime dėl tyrimo nenumatomos vartotinos kalbos, sprendimą dėl jų priima komisija.

12 straipsnis

Jei nėra numatyta kitaip, tyrimo komisijos sudaromos šios Konvencijos 45 ir 57 straipsniuose nustatyta tvarka.

13 straipsnis

Jei kuris nors komisijos narys ar ekspertas miršta, atsistatydina arba dėl kokių nors priežasčių negali atlikti savo pareigų, kitas asmuo į jų vietą skiriamas tokia pat tvarka, kokia buvo taikoma skiriant buvusį narį ar ekspertą.

14 straipsnis

Šalys turi teisę prie tyrimo komisijos paskirti specialiuosius atstovus, kurie joms atstovautų ir būtų tarpininkai tarp Šalių ir komisijos.

Be to, jos gali įpareigoti savo skiriamus gynėjus ar advokatus komisijoje išdėstyti ir ginti jų interesus.

15 straipsnis

Nuolatinio arbitražo teismo Tarptautinis biuras vykdo Hagoje posėdžiaujančių komisijų sekretoriato funkcijas ir leidžia Susitariančiosioms Šalims naudotis savo patalpomis bei darbuotojais, kad galėtų dirbti tyrimo komisija.

16 straipsnis

Jei komisija posėdžiauja ne Hagoje, ji skiria generalinį sekretorių, kurio biuras atlieka šios komisijos sekretoriato funkcijas.

Sekretoriatas, kuriam vadovauja pirmininkas, rūpinasi komisijos posėdžių rengimu, rašo protokolus ir tyrimo metu saugo archyvus, kurie vėliau perduodami Hagoje esančiam Tarptautiniam biurui.

17 straipsnis

Siekiant palengvinti tyrimo komisijos sudarymą ir darbą, Susitariančiosios Šalys siūlo toliau pateikiamas taisykles, kurios taikomos tyrimo procesui, jei Šalys nepriima kitų taisyklių.

18 straipsnis

Komisija sprendžia procesinius klausimus, kurie nėra numatyti specialiaame susitarime dėl tyrimo arba šioje Konvencijoje, ir atlieka visus formalumus, būtinus darbui su įrodymais.

19 straipsnis

Tyrimo metu abi Šalys turi būti išklausytos.

Nustatytu laiku kiekviena Šalis, jei reikia, išdėsto komisijai ir kitai Šaliai faktus ir visuomet pateikia aktus, rašytinę medžiagą ir dokumentus, kurie, tos Šalies manymu, padėtų nustatyti tiesą, taip pat liudytojų ir ekspertų, kuriuos jos pageidavimu turėtų apklausti komisija, sąrašą.

20 straipsnis

Šalių sutikimu komisija turi teisę tam tikram laikui nuvykti arba vieną ar kelis savo narius nusiųsti į tas vietas, kuriose, jos manymu, derėtų atlikti tyrimą. Būtina gauti valstybės, kurios teritorijoje šis tyrimas būtų atliekamas, leidimą.

21 straipsnis

Visi tyrimai ir bet kokia vietos apžiūra turi būti atliekama dalyvaujant Šalių atstovams ar gynėjams arba jiems tinkamai apie tai pranešus.

22 straipsnis

Komisija turi teisę prašyti vienos arba kitos Šalies pateikti bet kokius jai reikalingus paaiškinimus ar informaciją.

23 straipsnis

Šalys įsipareigoja, kiek tik galės, suteikti tyrimo komisijai visas būtinas priemones ir sudaryti sąlygas, būtinas jai visiškai susipažinti su tiriamais faktais ir tinkamai juos įvertinti.

Jos įsipareigoja, pasinaudodamos vidaus teisės numatytais priemonėmis, užtikrinti, kad liudytojai ar ekspertai, esantys jų valstybių teritorijoje ir kviečiami į komisiją, į ją atvyktų.

Jei šie liudytojai ar ekspertai negali atvykti į komisiją, Šalys pasirūpina, kad jie pateiktų parodymus savo valstybės kompetentingoms institucijoms.

24 straipsnis

Kad įteiktų pranešimus trečiosios Susitariančiosios Šalies teritorijoje, komisija kreipiasi tiesiogiai į šios valstybės vyriausybę. Ši taisyklė taikoma ir tuomet, kai reikia vietoje rinkti įrodymus.

Šiuo tikslu pateikti prašymai vykdomi taikant priemones, kurias vidaus teisė suteikia juos gavusiai valstybei. Valstybė gali atsisakyti vykdyti šiuos prašymus tik jei, šios valstybės manymu, jie galėtų pažeisti jos suverenitetą ar kelti grėsmę saugumui.

Be to, komisija visada turi teisę prašyti tarpininkauti valstybės, kurios teritorijoje yra komisijos buveinė.

25 straipsnis

Liudytojai ir ekspertai šaukiami Šalių prašymu arba komisijos iniciatyva ir visais atvejais – tarpininkaujant tos valstybės, kurios teritorijoje jie yra, vyriausybei.

Liudytojai parodymus duoda komisijos nustatyta tvarka vienas po kito ir kiekvienas atskirai, dalyvaujant atstovams ir gynėjams.

26 straipsnis

Liudytojų apklausą atlieka pirmininkas.

Tačiau komisijos nariai gali užduoti kiekvienam liudytojui klausimus, kurie, jų manymu, padėtų paaiškinti ar papildyti to liudytojo duotus parodymus arba gauti visą informaciją, susijusią su šiuo liudytoju, kuri reikalinga tiesai nustatyti.

Šalių atstovai ir gynėjai negali nei nutraukti parodymus duodančio liudytojo, nei užduoti jam jokio tiesioginio klausimo, tačiau jie gali prašyti pirmininko pateikti liudytojui, jų manymu, reikalingus papildomus klausimus.

27 straipsnis

Liudytojas parodymus privalo duoti nesinaudodamas jokiais užrašais. Tačiau pirmininkas gali leisti jam pasinaudoti užrašais ar dokumentais, jei dėl pateikiamų faktų pobūdžio tai būtina.

28 straipsnis

Liudytojo parodymų protokolas surašomas posėdžio metu ir perskaitomas liudytojui. Liudytojas gali padaryti, jo manymu, reikalingus pakeitimus ar papildymus, kurie užrašomi po jo parodymų.

Kai liudytojui perskaitomi visi jo parodymai, jo paprašoma juos pasirašyti.

29 straipsnis

Atstovai turi teisę tyrimo metu ar jam pasibaigus komisijai ir kitai Šaliai raštu pateikti tuos pareiškimus, reikalavimus ar faktų santraukas, kurie, jų manymu, padėtų atskleisti tiesą.

30 straipsnis

Komisijos pasitarimai yra uždari ir slapti.
Kiekvienas sprendimas yra priimamas Komisijos narių balsų dauguma.
Nario atsisakymas balsuoti turi būti fiksuojamas protokole.

31 straipsnis

Komisijos posėdžiai gali būti vieši ir protokolai bei tyrimo dokumentai paviešinami tik komisijos sprendimu, priimtu Šalių pritarimu.

32 straipsnis

Šalims pateikus visus paaiškinimus bei įrodymus ir komisijai išklausius visus liudytojus, pirmininkas paskelbia, kad tyrimas baigtas, ir komisija išeina tartis ir rengti ataskaitos.

33 straipsnis

Ataskaitą pasirašo visi komisijos nariai.
Kuriam nors nariui atsisakius ją pasirašyti, yra padaromas atitinkamas įrašas, tačiau ataskaita lieka galioti.

34 straipsnis

Komisijos ataskaita perskaitoma viešame posėdyje, dalyvaujant Šalių atstovams ir gynėjams arba jiems tinkamai apie tai pranešus.
Kiekviena Šalis gauna po vieną ataskaitos egzempliorių.

35 straipsnis

Komisijos ataskaita, kurioje tėra pateikiami faktai, neturi arbitražo teismo sprendimo galios. Pačios Šalys sprendžia dėl tolesnių veiksmų, susijusių su nustatytais faktais.

36 straipsnis

Šalys padengia savo išlaidas ir lygiomis dalimis – komisijos išlaidas.

IV DALIS. TARPTAUTINIS ARBITRAŽAS

I skyrius. Arbitražo sistema

37 straipsnis

Tarptautinis arbitražas yra ginčų tarp valstybių sprendimas, kurį atlieka jų pasirinkti teisėjai, vadovaudamiesi teise.

Kreipimasis į arbitražo teismą reiškia, kad įsipareigojama sąžiningai paklusti teismo sprendimui.

38 straipsnis

Susitariančiosios Šalys pripažįsta, kad, iškilus teisinio pobūdžio, visų pirma tarptautinių konvencijų aiškinimo ar taikymo, klausimams, arbitražas yra veiksmingiausia ir kartu tinkamiausia priemonė spręsti ginčams, kurie nebuvo išspręsti diplomatinėmis priemonėmis.

Todėl būtų pageidautina, kad iškilus ginčams dėl pirmiau minėtų klausimų Susitariančiosios Šalys prireikus pagal aplinkybes galėtų kreiptis į arbitražo teismą.

39 straipsnis

Susitarimas dėl arbitražo yra sudaromas spręsti esamiems arba galintiems iškilti ginčams. Jis gali būti skirtas bet kuriam ginčui arba tik tam tikros rūšies ginčui sureguliuoti.

40 straipsnis

Nepaisant bendrųjų ar specialiųjų tarptautinių sutarčių, kurios šiuo metu numato Susitariančiųjų Šalių pareigą kreiptis į arbitražo teismą, šios valstybės pasilieka teisę sudaryti naujus bendruosius ar specialiuosius susitarimus, kad visi ginčai, kuriuos, jų manymu, įmanoma išspręsti arbitražu, būtų taip sprendžiami.

II skyrius. Nuolatinis arbitražo teismas

41 straipsnis

Kad būtų lengviau nedelsiant kreiptis į arbitražo teismą dėl tarptautinių ginčų, kurių nepavyko išspręsti diplomatinėmis priemonėmis, Susitariančiosios Šalys įsipareigoja išlaikyti tokį Nuolatinį arbitražo teismą, koks buvo numatytas Pirmojoje taikos konferencijoje, bet kada prieinamą ir veikiantį, nesant kitokio Šalių susitarimo, pagal šioje Konvencijoje numatytas proceso taisykles.

42 straipsnis

Nuolatinis arbitražo teismas kompetentingas nagrinėti visus arbitražo atvejus, nebent Šalys susitaria sukurti specialų arbitražo teismą.

43 straipsnis

Nuolatinio arbitražo teismo buveinė yra Haga.

Tarptautinis biuras vykdo Nuolatinio arbitražo teismo sekretoriato funkcijas; jis tarpininkauja perduodamas pranešimus apie Teismo posėdžius; jis saugo archyvus ir tvarko visus administracinius reikalus.

Susitariančiosios Šalys įsipareigoja kuo greičiau perduoti Biurui kiekvieno tarp Šalių sudaryto susitarimo dėl arbitražo ir specialaus arbitražo teismo priimto kiekvieno arbitražinio sprendimo patvirtintas kopijas.

Be to, jos įsipareigoja pateikti Biurui įstatymus, kitus teisės aktus ir dokumentus, kurie patvirtintų Nuolatinio arbitražo teismo priimtų sprendimų įvykdymą.

44 straipsnis

Kiekviena Susitariančioji Šalis skiria ne daugiau kaip keturis asmenis, kurie būtų pripažinti kompetentingais tarptautinės teisės klausimais, būtų nepriekaištingos reputacijos ir sutiktų eiti arbitro pareigas.

Paskirti asmenys kaip Teismo nariai įrašomi į sąrašą, kurį Biuras perduoda visoms Susitariančiosioms Šalims.

Apie visus arbitrų sąrašo pakeitimus Biuras praneša Susitariančiosioms Šalims.

Dvi ar kelios valstybės gali susitarti dėl vieno ar kelių bendrų narių skyrimo.

Tą patį asmenį gali pasirinkti skirtingos Šalys.

Teismo nariai yra skiriami šešeriems metams. Jų įgaliojimai gali būti atnaujinami.

Jei kuris nors Teismo narys miršta arba atsistatydina, kitas narys skiriamas naujai šešerių metų kadencijai tokia pat tvarka, kokia buvo taikoma skiriant buvusį Teismo narį.

45 straipsnis

Kai Susitariančiosios Šalys nori kreiptis į Nuolatinį arbitražo teismą, kad jis išspręstų tarp jų kilusį ginčą, arbitrai, kurie turėtų sudaryti teismą, kompetentingą spręsti šį ginčą, turi būti parenkami iš bendrojo Teismo narių sąrašo.

Jei Šalys nesutaria dėl arbitražo teismo sudėties, tai:

Kiekviena Šalis skiria po du arbitrus, iš kurių tik vienas gali būti jos pilietis arba pasirinktas iš tų arbitrų, kuriuos ši Šalis paskyrė Nuolatinio arbitražo teismo nariais. Šie arbitrai kartu pasirenka vyriausiąjį arbitrą.

Balsams pasidalijus po lygiai, vyriausiąjį arbitrą renka trečioji valstybė, kurią bendru sutarimu pasirenka Šalys.

Jei šiuo klausimu nepavyksta susitarti, kiekviena Šalis pasirenka po valstybę ir šios pasirinktos valstybės bendru sutarimu renka vyriausiąjį arbitrą.

Jei per du mėnesius šios dvi valstybės nesusitaria, kiekviena jų iš Šalių paskirtų Teismo narių sąrašo pasiūlo po du kandidatus, kurie nėra nė vienos iš šių valstybių piliečiai. Burtai lemia, kuris iš tokiu būdu pasiūlytų kandidatų turi būti vyriausiasis arbitras.

46 straipsnis

Sudarius arbitražo teismą, Šalys pateikia Biurui savo sprendimą kreiptis į Teismą, savo kompromiso tekstą ir arbitrų pavardes.

Biuras nedelsdamas perduoda kiekvienam arbitrai kompromisą ir praneša kitų arbitražo teismo teisėjų pavardes.

Arbitražo teismas susirenka Šalių paskirtą dieną. Biuras rūpinasi teismo posėdžiui reikalingomis priemonėmis.

Teismo nariai, atlikdami savo pareigas ir būdami ne savo valstybėje, naudojami diplomatinėmis privilegijomis ir imunitetais.

47 straipsnis

Biuras gali leisti Susitariančiosioms Šalims naudotis savo patalpomis ir darbuotojais, kad galėtų veikti bet koks specialusis arbitražo teismas.

Teisės aktų numatytais sąlygomis Nuolatinio arbitražo teismo jurisdikcijai gali būti priskirti ginčai, kilę tarp valstybių, kurios nėra Susitariančiosios Šalys, arba tarp Susitariančiųjų Šalių ir valstybių, kurios nėra Susitariančiosios Šalys, jei Šalys nutarė kreiptis į šį teismą.

48 straipsnis

Gresiant dideliui ginčui tarp dviejų ar kelių Susitariančiųjų Šalių, Susitariančiosios Šalys laiko savo pareiga šioms valstybėms priminti, kad jos gali kreiptis į Nuolatinį arbitražo teismą.

Todėl jos pareiškia, kad šios Konvencijos nuostatų priminimas nesutariančioms Šalims ir joms duotas patarimas vardan taikos kreiptis į Nuolatinį arbitražo teismą gali būti laikomi tik gerosiomis paslaugomis.

Iškilus ginčui tarp dviejų valstybių bet kuri iš jų visada gali pateikti Tarptautiniam biurui notą, kurioje būtų jos pareiškimas, kad ji yra pasirengusi šį ginčą spręsti arbitražo būdu.

Biuras privalo nedelsdamas pranešti apie šį pareiškimą kitai valstybei.

49 straipsnis

Nuolatinė administracinė taryba, sudaryta iš Hagoje akredituotų Susitariančiųjų Šalių diplomatinė atstovų ir Nyderlandų užsienio reikalų ministro, kuris yra jos pirmininkas, vadovauja Tarptautiniam biurui ir jį kontroliuoja.

Taryba priima darbo reglamentą ir kitus reikalingus teisės aktus.

Ji sprendžia visus administracinius klausimus, galinčius iškilti dėl Nuolatinio arbitražo teismo darbo.

Tik ji skiria Biuro tarnautojus ir darbuotojus, sustabdo jų įgaliojimus arba juos atleidžia.

Ji nustato išmokų bei darbo užmokesčių dydį ir kontroliuoja bendrąsias išlaidas.

Tarybos pasitarimai turi teisinę galią, jeigu tinkamai sušauktuose posėdžiuose dalyvauja ne mažiau kaip devyni nariai. Sprendimai priimami balsų dauguma.

Taryba priimtus teisės aktus nedelsdama perduoda Susitariančiosioms Šalims. Kiekvienais metais ji Šalims teikia Teismo darbų, administracijos tarnybų veiklos ir išlaidų ataskaitą. Ataskaitoje taip pat pateikiama dokumentų, kuriuos pagal 43 straipsnio 3 ir 4 dalis valstybės pateikia Biurui, santrauka, atspindinti esminius dalykus.

50 straipsnis

Biuro išlaidas padengia Susitariančiosios Šalys pagal proporciją, nustatytą Pasaulinės pašto sąjungos Tarptautiniam biurui.

Prie Konvencijos prisijungusių naujų valstybių padengiamos išlaidos skaičiuojamos nuo tada, kai įsigalioja jų prisijungimas.

III skyrius. Arbitražo procesas

51 straipsnis

Siekdamos skatinti arbitražo tobulinimą, Susitariančiosios Šalys priima toliau pateikiamas taisykles, kurios taikomos arbitražo procesui, jei Šalys nenumato kitų taisyklių.

52 straipsnis

Valstybės, kurios kreipiasi į arbitražo teismą, pasirašo kompromisą, kuriame apibrėžiamas ginčo dalykas, nustatomas terminas, per kurį turi būti perduoti 63 straipsnyje išvardyti dokumentai, ir numatoma išlaidoms padengti skirta suma, kurią kiekviena Šalis turi sumokėti avansu.

Kompromisas prireikus numato ir arbitrų skyrimo tvarką, bet kokius galimus specialiuosius arbitražo teismo įgaliojimus, jo buveinę, darbo kalbą ir kalbas, kurias leidžiama vartoti teisme, ir apskritai visas sąlygas, dėl kurių Šalys susitaria.

53 straipsnis

Nuolatinis arbitražo teismas turi kompetenciją parengti kompromisą, jeigu Šalys susitaria kreiptis į jį su tokiu prašymu.

Jis šiuo klausimu taip pat yra kompetentingas, net jei prašymą pateikia tik viena Šalis, nepavykus susitarti diplomatinėmis priemonėmis, kai:

1) ginčas patenka į bendrosios tarptautinės sutarties dėl arbitražo, sudarytos ar atnaujintos įsigaliojus šiai Konvencijai bei kiekvienam ginčui numatančios kompromisą, ir nei aiškiai, nei numanomai nepanaikinančios Nuolatinio arbitražo teismo kompetencijos parengti kompromisą, reguliavimo sritį. Tačiau kreiptis į Teismą negalima, jei kita Šalis pareiškia mananti, kad ginčas nepriklauso tai kategorijai ginčų, kurie privalo būti sprendžiami arbitražo būdu, nebent tarptautinė sutartis dėl arbitražo suteikia teisę arbitražo teismui pačiam spręsti šį išankstinio pobūdžio klausimą;

2) ginčas kyla iš sutartinių skolinių įsipareigojimų, kuriuos vienos valstybės reikalavimu kita valstybė turi įvykdyti jos piliečių naudai, kai buvo pritarta pasiūlymui spręsti šiuos ginčus arbitražo būdu. Ši nuostata netaikoma, jei pritarta iškelus sąlygą, kad kompromisas būtų parengiamas kitu būdu.

54 straipsnis

Pirmesniame straipsnyje numatytais atvejais kompromisą rengia komisija, susidedanti iš penkių narių, kurie parenkami 45 straipsnio 3–6 pastraipose nustatyta tvarka.

Penktasis narys *ex officio* yra komisijos pirmininkas.

55 straipsnis

Arbitro pareigos gali būti suteikiamos vienam arbitrai arba keliems arbitrams, kuriuos Šalys paskiria savo nuožiūra arba pasirenka iš pagal šią Konvenciją įsteigto Nuolatinio arbitražo teismo narių sąrašo.

Jei Šalys nesusitaria dėl teismo sudėties, vadovaujamosi 45 straipsnio 3–6 pastraipose nustatyta tvarka.

56 straipsnis

Kai arbitru pasirenkamas valstybės suverenai arba valstybės vadovas, jis nustato arbitražo proceso tvarką.

57 straipsnis

Vyriausiasis arbitras *ex officio* yra arbitražo teismo pirmininkas.

Jei tarp arbitražo teismo narių nėra vyriausiojo arbitro, pats teismas paskiria pirmininką.

58 straipsnis

Jei kompromisą rengia 54 straipsnyje numatyta komisija ir jei nėra kitokio susitarimo, pati komisija sudaro arbitražo teismą.

59 straipsnis

Jei kuris nors arbitras miršta, atsistatydina arba dėl kokių nors priežasčių negali atlikti savo pareigų, kitas arbitras skiriamas tokia pat tvarka, kokia buvo taikoma skiriant buvusį arbitrą.

60 straipsnis

Jei Šalys nepasirenka arbitražo teismo buveinės, teismas posėdžiauja Hagoje. Arbitražo teismas trečiosios valstybės teritorijoje gali posėdžiauti tik jai sutikus. Nustačius buveinę, arbitražo teismas ją gali keisti tik Šalims sutikus.

61 straipsnis

Jei kompromisas nenumatė vartotinų kalbų, šį klausimą sprendžia arbitražo teismas.

62 straipsnis

Šalys turi teisę paskirti specialiuosius atstovus, kurie dalyvautų arbitražo teisme ir būtų tarpininkai tarp Šalių ir arbitražo teismo.

Be to, jos gali gynėjus ar advokatus, savo paskirtus tokiam tikslui, įpareigoti ginti jų teises ir interesus.

Nuolatinio arbitražo teismo nariai atstovų, gynėjų ar advokatų funkcijas gali vykdyti tik atstovaudami tai valstybei, kuri juos paskyrė Teismo nariais.

63 straipsnis

Arbitražo procese paprastai yra dvi atskiros stadijos: rašytinis bylos nagrinėjimas ir žodinis bylos nagrinėjimas.

Atliekant rašytinį bylos nagrinėjimą atitinkami atstovai teismo nariams ir kitai ginčo Šaliai perduoda pareiškimus, atsakomuosius pareiškimus ir prireikus – atsiliepimus į juos; Šalys prie jų prideda visą rašytinę medžiagą ir dokumentus, kuriais remiasi byloje. Visi šie dokumentai perduodami tiesiogiai arba per Tarptautinį biurą, laikantis kompromise nustatytos tvarkos ir terminų.

Kompromise numatytus terminus gali pratęsti Šalys bendru sutarimu arba teismas, kai, jo manymu, tai būtina siekiant priimti teisingą sprendimą.

Atliekant žodinį bylos nagrinėjimą Šalys savo argumentus teismui išdėsto žodžiu.

64 straipsnis

Visų vienos Šalies pateikiamų dokumentų patvirtintos kopijos turi būti perduodamos kitai Šaliai.

65 straipsnis

Jei nėra specialių aplinkybių, arbitražo teismas renkasi tik pasibaigus rašytiniam bylos nagrinėjimui.

66 straipsnis

Žodiniam bylos nagrinėjimui vadovauja pirmininkas.

Nagrinėjimas yra viešas tik tuo atveju, jei Šalių sutikimu taip nusprendžia teismas.

Nagrinėjimas fiksuojamas protokoluose, kuriuos surašo pirmininko paskirti sekretoriai. Šiuos protokolus pasirašo pirmininkas ir vienas sekretorius, ir tik jie yra autentiški.

67 straipsnis

Pasibaigus rašytiniam bylos nagrinėjimui, teismas turi teisę neleisti pateikti žodiniam bylos nagrinėjimui jokių naujų aktų ar dokumentų, kuriuos viena Šalis norėtų jam pateikti be kitos Šalies sutikimo.

68 straipsnis

Arbitražo teismas gali atsižvelgti į naujus aktus ar dokumentus, į kuriuos atkreipti dėmesį prašė Šalių atstovai ar gynėjai.

Šiuo atveju teismas turi teisę reikalauti pateikti šiuos aktus ar dokumentus, tačiau privalo apie tai pranešti kitai Šaliai.

69 straipsnis

Be to, arbitražo teismas gali reikalauti, kad Šalių atstovai pateiktų visus aktus ir visus būtinus paaiškinimus. Jiems atsisakius tai pateikti, arbitražo teismas tai pasižymi.

70 straipsnis

Šalių atstovai ir gynėjai turi teisę žodžiu pateikti arbitražo teismui visus argumentus, kurie, jų manymu, padėtų apginti jų poziciją.

71 straipsnis

Jie turi teisę pareikšti prieštaravimus ir pateikti nuomonę. Teismo sprendimai šiais klausimais yra galutiniai ir vėliau dėl jų negali vykti jokių diskusijų.

72 straipsnis

Teismo nariai turi teisę užduoti klausimus Šalių atstovams bei gynėjams ir jų paprašyti paaiškinti abejonių keliančius dalykus.

Atliekant žodinį bylos nagrinėjimą arbitražo teismo narių užduoti klausimai arba jų pareikštos pastabos negali būti laikomi nei bendra teismo, nei atskirąja jo narių nuomone.

73 straipsnis

Arbitražo teismas turi teisę nustatyti savo kompetenciją aiškinant kompromisą ir kitus aktus bei dokumentus, kuriais gali būti remiamasi byloje, ir taikant teisės principus.

74 straipsnis

Arbitražo teismas turi teisę priimti procesinius dokumentus dėl proceso tvarkos, nustatyti galutinių išvadų pateikimo formą, tvarką, terminus, kada kiekviena Šalis privalo jas pateikti, ir atlikti visus su darbu su įrodymais susijusius formalumus.

75 straipsnis

Šalys įsipareigoja, kiek įmanoma, arbitražo teismui pateikti visą informaciją, būtiną ginčui išspręsti.

76 straipsnis

Arbitražo teismas dėl visų pranešimų, kuriuos jis turi įteikti trečiosios Susitariančiosios Šalies teritorijoje, kreipiasi tiesiogiai į tos valstybės vyriausybę. Ta pati tvarka taikoma, jei reikia įrodymus rinkti vietoje.

Šiuo tikslu pateiktus prašymus valstybė, į kurią buvo kreiptasi, tenkina savo vidaus teisės aktais suteiktomis priemonėmis. Atsisakyti tenkinti prašymus valstybė gali tik jei, jos manymu, tai galėtų pažeisti jos suverenitetą ar kelti grėsmę saugumui.

Be to, arbitražo teismas visada turi teisę prašyti, kad tarpininkautų valstybė, kurios teritorijoje yra jo buveinė.

77 straipsnis

Šalių atstovams ir gynėjams pateikus visus jų poziciją pagrindžiančius paaiškinimus ir įrodymus, pirmininkas skelbia žodinio bylos nagrinėjimo pabaigą.

78 straipsnis

Arbitražo teismo pasitarimai yra uždari ir slapti.

Visi sprendimai priimami narių balsų dauguma.

79 straipsnis

Arbitražo sprendime yra išdėstomi motyvai, kuriais remiantis jis priimtas. Jame nurodomos arbitrų pavardės, jį pasirašo pirmininkas ir teismo sekretorius arba sekretorius, einantis teismo sekretoriaus pareigas.

80 straipsnis

Sprendimas perskaitomas viešame posėdyje, dalyvaujant Šalių atstovams ir gynėjams arba jiems tinkamai apie tai pranešus.

81 straipsnis

Tinkamai paskelbtas sprendimas, apie kurį yra pranešta Šalių atstovams, yra galutinis ir neskundžiamas.

82 straipsnis

Bet koks ginčas, kilęs tarp Šalių dėl sprendimo aiškinimo ar vykdymo, pateikiamas spręsti jį priėmusiam arbitražo teismui, nebent yra susitarta kitaip.

83 straipsnis

Šalys gali kompromise numatyti teisę prašyti peržiūrėti arbitražo teismo sprendimą.

Šiuo atveju, nesant kitokio susitarimo, prašymas turi būti pateikiamas šį sprendimą priėmusiam arbitražo teismui. Jis gali būti motyvuojamas tik tuo, kad paaiškėjo naujos aplinkybės, kurios būtų turėjusios lemiamą reikšmę priimant sprendimą ir kurių, pasibaigus žodiniam bylos nagrinėjimui, nežinojo nei teismas, nei Šalis, prašanti peržiūrėti arbitražo teismo sprendimą.

Peržiūrėjimo procesas gali būti pradėtas tik arbitražo teismui priėmus sprendimą, kuris aiškiai konstatuotų naujų aplinkybių buvimą, pripažintų, kad šios aplinkybės atitinka pirmesnėje dalyje nurodytus požymius, ir skelbtų, kad tuo remiantis yra priimamas prašymas peržiūrėti sprendimą.

Kompromise nustatoma, per kiek laiko privalo būti pateiktas prašymas peržiūrėti arbitražo teismo sprendimą.

84 straipsnis

Arbitražo teismo sprendimas yra privalomas tik ginčo Šalims.

Kai sprendimu yra aiškinama tarptautinė sutartis, kurioje, be ginčo šalių, dalyvauja ir kitos valstybės, ginčo Šalys per protingą laiką tai praneša visoms šią tarptautinę sutartį pasirašiusioms valstybėms. Kiekviena iš šių valstybių turi teisę įstoti į procesą. Jei viena arba kelios valstybės pasinaudojo šia teise, aiškinimas, kurį numato arbitražo teismo sprendimas, taip pat yra joms privalomas.

85 straipsnis

Šalys padengia savo pačių išlaidas ir lygiomis dalimis – arbitražo teismo išlaidas.

IV skyrius. Supaprastintas arbitražo procesas

86 straipsnis

Siekiant palengvinti arbitražo sistemos darbą sprendžiant ginčus, kuriems gali būti taikoma supaprastinto proceso tvarka, Susitariančiosios Šalys priima toliau pateikiamas taisykles, kuriomis vadovaujamosi nesant kitokio susitarimo, o prireikus turi būti laikomasi šioms taisyklėms neprieštaraujančių III skyriaus nuostatų.

87 straipsnis

Kiekviena ginčo Šalis skiria po vieną arbitrą. Tokiu būdu paskirti arbitrai pasirenka vyriausiąjį arbitrą. Jei jie šiuo klausimu nesutaria, kiekvienas jų pasiūlo iš bendrojo Nuolatinio arbitražo teismo narių sąrašo po du kandidatus, kurie nėra nei Šalių pasirinkti nariai, nei jų piliečiai; burtai lemia, kuris iš pateiktų kandidatų turi būti vyriausiasis arbitras.

Vyriausiasis arbitras pirmininkauja arbitražo teismui, kuris sprendimus priima balsų dauguma.

88 straipsnis

Jei nėra išankstinio susitarimo, vos tik sudarytas arbitražo teismas iš karto nustato terminą, per kurį abi Šalys turi pateikti jam pareiškimus.

89 straipsnis

Kiekvienai Šaliai arbitražo teisme atstovauja atstovas, kuris vykdo tarpininko tarp teismo ir jį paskyrusios vyriausybės funkcijas.

90 straipsnis

Procesas vyksta tik raštu. Tačiau kiekviena Šalis turi teisę prašyti pakviesti liudytojus ir ekspertus. Teismas savo ruožtu turi teisę prašyti, kad abiejų Šalių atstovai, taip pat ekspertai ir liudytojai, kurių dalyvavimas, jo manymu, galėtų būti naudingas, pateiktų paaiškinimus žodžiu.

V DALIS. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

91 straipsnis

Tinkamai ratifikuota, ši Konvencija Susitariančiosioms Šalims pakeičia 1899 m. liepos 29 d. Konvenciją dėl taikos tarptautinių ginčų sprendimo.

92 straipsnis

Ši Konvencija kuo greičiau ratifikuojama.

Ratifikavimo dokumentai deponuojami Hagoje.

Pirmasis ratifikavimo dokumentų deponavimas fiksuojamas protokole, kurį pasirašo dalyvaujančių Šalių atstovai ir Nyderlandų užsienio reikalų ministras.

Vėlesni ratifikavimo dokumentai deponuojami raštišku pranešimu Nyderlandų Vyriausybei, kartu pridėdant ratifikavimo dokumentus.

Nyderlandų Vyriausybė pirmojo ratifikavimo dokumentų deponavimo protokolo, pirmesnėje dalyje minėtų pranešimų ir ratifikavimo dokumentų patvirtintas kopijas diplomatiniais kanalais nedelsdama perduoda valstybėms, pakviestoms į Antrąją taikos konferenciją, ir kitoms valstybėms, kurios prisijungė prie Konvencijos. Pirmesnėje pastraipoje numatytais atvejais minėta vyriausybė valstybėms nurodo ir pranešimo gavimo datą.

93 straipsnis

Prisijungti prie šios Konvencijos gali ir šios Konvencijos nepasirašiusios valstybės, kurios buvo pakviestos į Antrąją taikos konferenciją.

Valstybė, kuri nori prisijungti prie šios Konvencijos, apie savo ketinimą raštu praneša Nyderlandų Vyriausybei, jai perduodama prisijungimo dokumentą, kuris deponuojamas minėtos Vyriausybės archyvuose.

Ši Vyriausybė visoms kitoms valstybėms, pakviestoms į Antrąją taikos konferenciją, nedelsdama perduoda pranešimo ir prisijungimo rašto patvirtintas kopijas ir kartu nurodo pranešimo gavimo datą.

94 straipsnis

Sąlygas, kuriomis į Antrąją taikos konferenciją nepakviestos valstybės gali prisijungti prie šios Konvencijos, nustato vėliau tarp Susitariančiųjų Šalių sudarytas susitarimas.

95 straipsnis

Valstybėms, dalyvavusioms deponuojant pirmuosius ratifikavimo dokumentus, ši Konvencija įsigalioja praėjus šešiasdešimčiai dienų nuo šio deponavimo protokole nurodytos dienos, o valstybėms, kurios vėliau ratifikuoja šią Konvenciją arba prie jos prisijungia, – praėjus šešiasdešimčiai dienų po to, kai Nyderlandų Vyriausybė gauna pranešimą apie šios Konvencijos ratifikavimą arba prisijungimą prie jos.

96 straipsnis

Jei kuri nors Susitariančioji Šalis norėtų denonsuoti šią Konvenciją, ji apie tai raštu praneša Nyderlandų Vyriausybei, kuri nedelsdama perduoda pranešimo patvirtintą kopiją visoms kitoms Šalims ir kartu nurodo šio pranešimo gavimo datą.

Denonsavimas įsigalioja tik pranešimą pateikusiai valstybei ir tik praėjus vieneriems metams po to, kai Nyderlandų Vyriausybė gavo šį pranešimą.

97 straipsnis

Nyderlandų užsienio reikalų ministerijos tvarkomame registre nurodoma pagal 92 straipsnio 3 ir 4 pastraipas atlikto ratifikavimo dokumentų deponavimo data, taip pat pranešimų apie prisijungimą prie Konvencijos (93 straipsnio 2 pastraipa) ir apie Konvencijos denonsavimą (96 straipsnio 1 pastraipa) gavimo datos.

Kiekviena Susitariančioji Šalis turi teisę susipažinti su šiuo registru ir prašyti patvirtintų išrašų.

Tai patvirtindami, įgaliotieji atstovai pasirašė šią Konvenciją.

Sudaryta tūkstantis devyni šimtai septintųjų metų spalio aštuonioliktą dieną Hagoje vienu egzemplioriumi, kuris deponuojamas Nyderlandų Vyriausybės archyvuose ir kurio patvirtintos kopijos diplomatiniais kanalais siunčiamos Susitariančiosioms Šalims.
